

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Татьянчиков Андрій Олександрович ПСИХОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	434
Ташилатов Вячеслав Абдуллайович РОДИНА ЯК СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ В КРИЗОВИХ УМОВАХ	437
Третьякова Тетяна Миколаївна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ В БІЗНЕС-УПРАВЛІННІ	440
Шмаленко Юлія Іванівна ПСИХОТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	442
Папінян Вікторія Валентинівна ВПЛИВ ДИСТРЕСУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ	444
СЕКЦІЯ 21. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ	
Кібік Ольга Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ПРОЦЕСІ БЕЗПЕЧНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	448
Слободянюк Ольга Василівна ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	451
Котлубай Вячеслав Олексійович ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	453
Редіна Євгенія Валентинівна КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ	456
Примаченко Іван Федорович СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ	460
Корнілова Олеся Володимирівна ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ..	463
Калмикова Наталя Юріївна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	466
Кузнецова Людмила Валентинівна ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ТІНЬОВОМУ СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ	469
Сіяно Павло Віталійович ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	472
Крейтор Сергій Юрійович ПЕРЕДУМОВИ ТА БАР'ЄРИ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙ У ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ.	475
Візіренко Світлана Вікторівна РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	477
Тищенко Ірина Валеріївна ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ	480
Razinkin Nikita INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES AND LOGISTICS SOLUTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRIC VEHICLE MARKET IN THE CONTEXT OF DIGITAL ADAPTATION	483

Список використаних джерел:

1. Креативні індустрії в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/26052023/%20%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%202022a2af8de16597308c7d45433506e7fe554c61f89.pdf>
2. Howkins J. Key Concepts in Creative Industries. URL: https://www.academia.edu/68892992/Creative_Economy
3. UN Trade and Development «Creative Economy Outlook 2024». URL: <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2024>
4. International year of creative economy for sustainable development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctsce2024d2_en.pdf

Ключові слова: креативна економіка, європейська інтеграція, підприємництво, післявоєнне відродження, інновації, економічне зростання, сталий розвиток.

Keywords: creative economy, European integration, entrepreneurship, post-war recovery, innovations, economic growth, sustainable development.

Примаченко Іван Федорович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри економіки та менеджменту,

кандидат економічних наук, доцент

СИНЕРГІЯ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ЙМОВІРНІ СЦЕНАРІЇ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ

Відбудова економіки України після завершення військової агресії російської федерації буде комплексним процесом – це не лише відновлення та реконструкція зруйнованої інфраструктури, але й комплексна трансформація державного управління, інституційного середовища та соціальної системи. Синергія відбудови вітчизняної економіки передбачатиме наявність трьох складових:

По-перше, координацію дій державних органів, міжнародних фінансових установ та приватного сектору.

По-друге, створення умов для інвестицій та модернізації галузей, що зазнали найбільших руйнувань.

По-третє, співпрацю з зовнішніми партнерами для перенавчання робочої сили та інтеграції в глобальні ланцюги вартості.

Таке узгодження зусиль дозволить забезпечити не тільки повернення до попереднього рівня, але й створення основ для стійкого, інноваційного зростання.

Післявоєнне відродження України – це складний і багатогранний процес, який торкається економічної, соціальної, політичної, культурної та безпекової сфер. Передбачувані етапи відбудови охоплюватимуть комплекс заходів, спря-

мованих як на негайну реабілітацію інфраструктури та людського капіталу, так і на довгострокові реформи, які забезпечать сталий розвиток країни.

Варто зазначити, що ще у квітні – червні 2022 року Національна рада з відновлення України розробила проєкт Плану відновлення України, а у липні оприлюднила його [1], який складався з 23 частин та оцінювався у 750 мільярдів доларів і був розрахований на десять років – до 2032 року. План розроблявся на четвертому місяці війни, а нині на четвертому році війни про нього майже ніде не згадують і не оперують ніякими цифрами.

Наразі в науковому середовищі виокремлені три основні сценарії відбудови економіки України. І в них прагнуть уникнути якихось конкретних цифр.

Перший сценарій носить назву «Швидке відновлення» (Rebound Scenario). Він передбачає:

- масштабне фінансування від міжнародних донорів і кредитних організацій[2]. Реалізація великих фінансових пакетів дозволить одразу започаткувати низку великих інфраструктурних проєктів, відновити енергетику, транспортну мережу та житловий сектор.
- активізацію публічно-приватного партнерства. Співпраця держави та бізнесу допоможе швидко мобілізувати ресурси та залучити інновації.
- концентрацію на «швидких перемогах». Відбудова основних транспортних артерій, житлових масивів і промислових парків може стати каталізатором подальшого економічного зростання.

При такому сценарії швидкість відновлення значною мірою залежатиме від оперативності впровадження реформ, прозорості управління проєктами та здатності залучити великі обсяги інвестицій.

Другий сценарій має назву «Поетапної реформи» (Gradual Transformation Scenario). Цей варіант відзначається більш поміркованим темпом відновлення:

- покрокова реконструкція. Перша хвиля охоплює критичну інфраструктуру та комунальні послуги, з подальшою етапністю розширення проєктів.
- системні та систематичні внутрішні реформи. Доцільно послідовно впроваджувати зміни в законодавстві, боротися з корупцією та вдосконалювати регуляторну базу, що створить стабільні умови для бізнесу.
- фокус на регіональну рівновагу. Розвиток менш зруйнованих регіонів через децентралізацію та локальні ініціативи сприятиме зменшенню соціально-економічних розривів.

Такий сценарій буде більш контрольованим, дозволяючи державі поступово адаптуватися до нових умов і мінімізувати ризики фінансової нестабільності.

Накінець, третій сценарій «Трансформаційної економіки» (Transformational Economy Scenario). Цей сценарій передбачає, що після припинення бойових дій відбудова буде супроводжуватися структурною економічною трансформацією [3]:

- інноваційні технології та цифровізація. Пріоритетом стає впровадження сучасних технологій для модернізації промисловості, сільського господарства та державного управління.

- зелена економіка та енергетичний перехід. Україна може стати лідером у використанні альтернативних джерел енергії, що дозволить знизити залежність від традиційних енергоносіїв і забезпечити стійкий розвиток.
- інтеграція в європейські та світові ринки. Активна участь у глобальних виробничих ланцюгах сприятиме перенаванчання робочої сили, залученню нових інвестицій і розвитку високотехнологічного виробництва.

Трансформаційний сценарій має потенціал для фундаментальних змін у структурі економіки, що в довгостроковій перспективі може забезпечити стабільний економічний розвиток та інноваційну конкурентоспроможність.

Незалежно від обраного сценарію, ключовим чинником успішної відбудови буде ефективна координація між різними суб'єктами:

А) Державний сектор. Впровадження ефективних антикорупційних механізмів, реформування публічного управління та створення прозорої інституційної бази.

Б) Міжнародні організації. Групи країн, фінансові установи та експерти можуть допомогти в мобілізації інвестицій, передаванні досвіду та встановленні нових стандартів управління.

В) Приватний сектор і громадянське суспільство. Активний бізнес-сектор, інноваційні стартапи та участь громадян у процесах відновлення сприяють створенню сприятливого інвестиційного клімату та розвитку підприємництва.

Наведені основні ймовірні сценарії відбудови економіки України супроводжуватимуться низкою викликів та ризиків як-от:

- фінансова нестабільність. Попри міжнародну підтримку, необхідно забезпечити стійкість фінансових ринків і попередити зовнішні шоки.
- інституційні бар'єри. Неефективне управління, корупція та бюрократія можуть сповільнити процес реконструкції.
- соціально-політична нестабільність. Відновлення довіри суспільства до державних інститутів та гарантування соціальної справедливості будуть ключовими для довгострокової стійкості.

Однак фахове стратегічне планування, прозорість та залучення всіх зацікавлених сторін, включаючи опозиційно налаштованих до владних структур, можуть суттєво знизити ці ризики.

Розгляд синергії відбудови економіки України показує, що майбутня реконструкція є багатовимірним процесом, де поєднання швидкої матеріальної реконструкції, поступових структурних реформ та трансформаційних інновацій може забезпечити стійке економічне зростання. Успіх відновлення значною мірою буде залежати від здатності держави інтегрувати внутрішні ресурси з міжнародною підтримкою, впроваджувати необхідні реформи та забезпечити координацію між усіма учасниками цього процесу.

Цей аналіз є узагальненням можливих сценаріїв, і остаточний вектор розвитку буде залежати від конкретних умов, характеру, термінів та темпу припинення агресії, а також від політичної волі усіх зацікавлених сторін. Якщо ці умови бу-

дуть задоволені, Україна матиме всі шанси не лише відновити зруйноване, але й започаткувати новий етап розвитку як сучасна, демократична та конкурентоспроможна держава.

Список використаних джерел:

1. План Відновлення України. URL: <https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini>
2. Донори та фінансові організації. URL: <https://welfare.green/docs/tips-guides/donori-ta-finansovi-organizacii/>
3. Повоєнна реконструкція економіки України: потенціал структурної переорієнтації : монографія / А. А. Мазараки, Т. М. Мельник, Ю. М. Уманців та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазараки. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 428 с.

Ключові слова: синергія відбудови економіки, післявоєнне відродження України, сценарії відбудови економіки України, інфраструктурні проекти, виклики та ризики відбудови.

Keywords: synergy of economic reconstruction, post-war revival of Ukraine, scenarios of economic reconstruction of Ukraine, infrastructure projects, challenges and risks of reconstruction

Корнілова Олеся Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри економіки та менеджменту, PhD, доцент*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розвиток людського капіталу в сучасному світі набуває особливого значення в умовах глобальної цифровізації, зростаючої конкуренції на ринках праці та швидкоплинних змін у вимогах до професійних компетенцій. Трансформаційні процеси в економіці, викликані четвертою промисловою революцією, змінюють характер праці та актуалізують потребу в нових підходах до формування, розвитку та використання людського капіталу. Інвестиції в цю сферу сьогодні вважаються найбільш прибутковими на макро- та мікрорівні, що підтверджується численними дослідженнями міжнародних організацій та провідних економістів.

Цифрова трансформація стає невід'ємною частиною розвитку суспільства та економіки, змінюючи всі аспекти життя, включаючи управління та розвиток людського капіталу. Вона зумовлює необхідність перегляду традиційних методів управління персоналом та впровадження сучасних технологій у HR-процеси. Організації змушені адаптуватися до нових реалій, що вимагає змін у підходах до навчання, підготовки кадрів та формування корпоративної культури.

Традиційні підходи до розвитку людського капіталу зосереджувались переважно на формальній освіті та навчанні, стандартизованих програмах підвищення кваліфікації та ієрархічній структурі розвитку кар'єри. Вони характери-